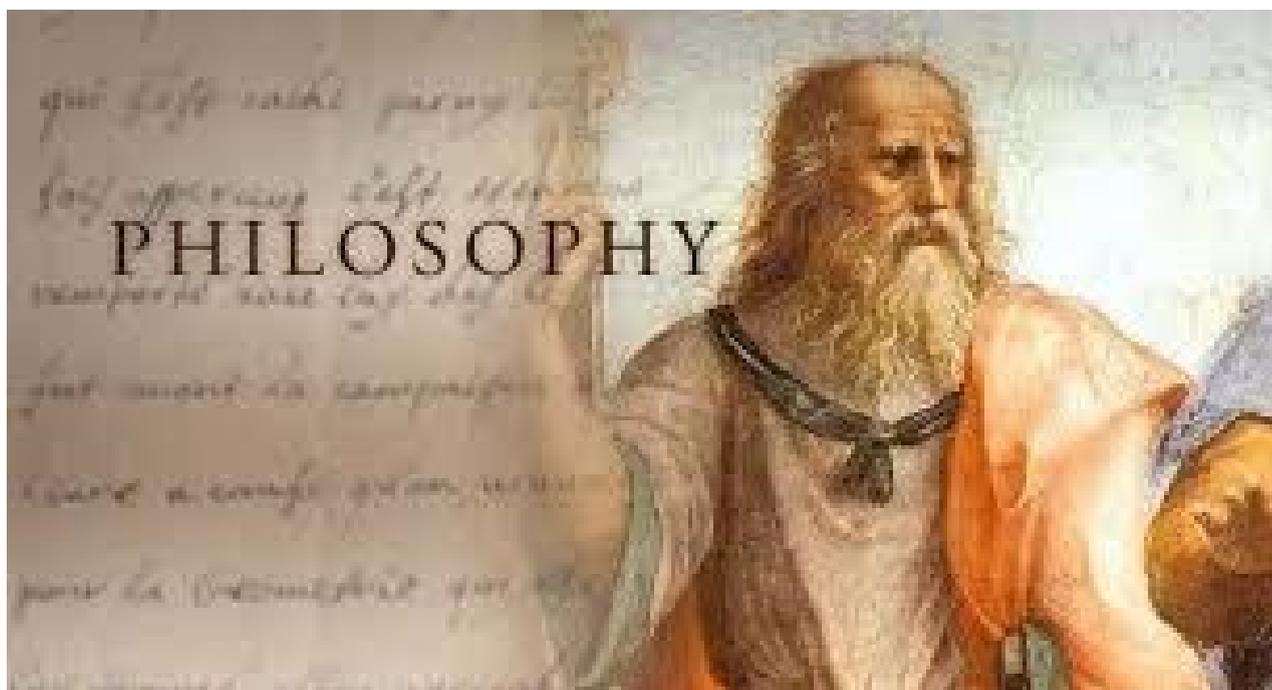

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

Затверджено на засіданні кафедри
«Філософії та соціології»
прот. № 1 від 03 вересня 2025 р.

ФІЛОСОФІЯ
СИЛАБУС
2025-2026 н.р.

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітня програма	Управління фінансами, банківська справа та страхування
Освітній рівень	перший (бакалавр)
Цикл підготовки	загальної
Кількість кредитів ЄКТС	3
Семестр	4
Сторінка курсу в MOODLE	
Лектор курсу: Загрійчук Іван Дмитрович (д. філос. наук, професор),	
Профайл викладача - https://kart.edu.ua/staff/zagriichuk-ivan-dmitrovich	
Контакти викладача (e-mail) – ivanzahriichuk24@gmail.com	
Час та аудиторія проведення занять: згідно розкладу – http://rasp.kart.edu.ua/	
Додаткові інформаційні матеріали: http://lib.kart.edu.ua/	

Важливість вивчення філософії

Чим людина відрізняється від інших ссавців? По-перше, вмінням носити краватку та любов'ю до футболу. А по друге – потягом знайти у всьому сенс.

Як ми сприймаємо оточуючий світ? Чи маємо ми свободу волі? Які можливості та межі людського пізнання? Чи може комп'ютер замінити людину? Всі ці питання відносяться до сфери філософії. Філософія виступає теоретичною основою світогляду і протилежна повсякденності. Спираючись на розумове мислення, вона формує знання про світ, людину і смисл її життя і опосередковано, через систему понять, поєднує людину з внутрішньою основою світу, з нескінченністю, вічністю. Філософія спроможна здійснювати інтелектуальний переворот у мисленні людини, даючи можливість їй ставати неординарною особистістю у якої досягнення теоретичної думки уособленої філософуванням стали б нормою її мислення.

Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія» є залучення студентів до кращих досягнень світової та української філософської культури і формування на цій основі творчого самостійного мислення, професійної та громадської позиції.

Компетентності

Курс має на меті сформувати та розвинути у студентів наступні компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондовий ринок або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК10. Здатність працювати у команді.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну

підготовку.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

Як організоване навчання у межах навчального курсу «Філософія»?

Опис дисципліни:

Дисципліна викладається для студентів першого рівня вищої освіти (бакалаврів)

Для студентів денної форми навчання дисципліна викладається у I або II семестрі, протягом одного семестру і передбачає проведення 1 лекції раз у два тижні (всього 8 або 7 лекцій залежно від розкладу) і 1 практичного (семінарського) заняття раз у два тижні (всього 8 або 7 занять). Дисципліна закінчується іспитом.

Теми курсу за змістовними модулями:

Тематично-календарний план курсу (денна форма навчання):

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема семінарського заняття	Графік контролю
1	2	Філософія, її предмет і категорії. Антична філософія досократиків. Філософія Сократа	2	Виникнення і розвиток філософії.	
2	2	Антична філософія досократиків. Філософія Сократа			
3	2	Філософія Платона.	2	Антична філософія: загальна характеристика.	
4	2	Філософія Аристотеля.	2	Сократ. Платон. Політична філософія Платона..	
5	2	Англійський матеріалізм XVII століття.	2	Декарт, Спіноза, Лейбніц. Локк, Гоббс. Берклі, Юм.	
6	2	Раціоналізм європейської філософії XVIII століття.			
7	2	Суб'єктивний ідеалізм Нового часу.			

8	2	Професійна філософія Києво-Могилянської академії. Філософія Г.С. Сковороди.	2	Пантеїстичний характер філософії Г. Сковороди. Вчення І. Канта про апіорний моральний закон. Категоричний імператив – вищий практичний принцип відносно людської волі.	
9	Німецька класична філософія І. Канта. Етика та естетика І. Канта.				
10	Діалектична логіка Г. Гегеля.				
11	2	Вчення К. Маркса	2	Філософська система Маркса. Загальна характеристика «філософії життя». Ірраціоналізм або «бунт проти розуму». Ф. Ніцше про «волю до влади». Характеристика новітніх неопозитивістських точок зору на сучасну науку.	
12	2	«Філософія життя».			
13	2	Сучасна західна філософія науки.			
14	2	Позитивізм.	2	Передумови виникнення філософії прагматизму.	
15	2	Філософія американського прагматизму	2	Прагматизм як ідеологія американського способу життя.	

Тематично-календарний план курсу (заочна форма навчання):

Тиждень	Кількість годин	Тема лекції	Кількість годин	Тема семінарського заняття	Графік контролю
1	2	Філософія, її предмет і категорії. Антична філософія досократиків. Філософія Сократа, Платона, Аристотеля.	2	Виникнення і розвиток філософії. Антична філософія: загальна характеристика. Сократ. Платон. Філософські системи апологетів, патристів, схоластів.	
2	2	Середньовічна філософія. Філософія доби Відродження. Англійський матеріалізм XVII сторліття.			
3	2	Професійна філософія Києво-Могилянської академії. Філософія Г.С. Сковороди. Німецька класична філософія І. Канта.			

Інформаційні матеріали по курсу:

Інформація про курс розміщена на сайті Університету:

1. Портал електронних видань Українського державного університету залізничного транспорту:
<http://metod.kart.edu.ua/last>
2. Бібліотека інституту соціології НАН України: <http://i-soc.com.ua/ua/institute/lib>
3. Національна бібліотека ім. Ярослава Мудрого/ соціологічні дослідження//
<https://nlu.org.ua/article.php?id=70>
4. Національна бібліотека України ім В.І. Вернадського/ <http://nbuv.gov.ua/node/1539>
5. Бібліотека Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна електронна бібліотека соціологічного факультету// <http://www.sociology.kharkov.ua/index.php/ua/navchannya/elektronna-biblioteka>
6. Харківська державна наукова бібліотека ім .Г. Короленка
<https://libenc.korolenko.kharkov.com/bibliotechna-enciklopediya.html>

Про що важливо пам'ятати і яких правил дотримуватись у ході вивчення дисципліни?

Умовою ефективного засвоєння змісту дисципліни і досягнення наведених результатів (набуття необхідних компетенцій) є високопрофесійна робота викладача, та наполеглива, цілеспрямована учбова діяльність студентів, яка включає різні форми роботи як під час аудиторних занять (лекцій і семінарів), так і самостійної підготовки.

Під час лекцій ефективності засвоєння матеріалу, що надається, сприяє не лише уважне слухання і кропітке ведення конспекту, але й також формулювання уточнюючих запитань, можливих критичних зауважень, спроби навести приклади, які б ілюстрували або, навпаки, ставили під сумнів, положення, що наводяться. Активна участь в коротких обговореннях, які зазвичай є природним елементом лекцій з філософії, також є активністю, що очікується від студентів в ході вивчення ними дисципліни.

Робота на семінарських заняттях передбачає наступну активність студентів:

- підготовку доповідей і виступів на теми, означені програмою курсу;
- участь в обговоренні нагальних питань з тематики дисципліни;
- виконання індивідуальних завдань (представлення результатів есе, реферативних робіт тощо);
- участь в роботі філософського гуртка та дискусійного клубу.

Яким є порядок оцінювання результатів навчання студентів за відповідними формами організації

Контроль знань у рамках навчальної дисципліни «Філософія» здійснюється з урахуванням особливостей кредитно-модульної системи, відображених у Положенні про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-pro-kontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>)

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання. При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Принципи формування оцінки:

Модульне тестування:

Оцінка формується відповідно до кількості вірних відповідей на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.

Поточний контроль:

Оцінка формується шляхом накопичення студентами балів за наступні види роботи і активності:

- доповіді на семінарських заняттях – передбачає розгорнуте усне викладення теоретичного матеріалу з конкретного питання, демонстрацію розуміння філософського змісту процесів, які розглядаються, самостійні висновки і рекомендації; відповіді на питання викладача і інших студентів – учасників семінару (максимальна кількість балів - 15 (мінімум 1 доповідь впродовж 1го модуля (двох змістовних модулів));

- повідомлення на семінарських заняттях – передбачають коротке але цілісне і завершене інформування про конкретний феномен, особливість, наведення прикладу тощо (максимальна кількість балів - 10);

- участь в обговореннях, усних опитуваннях, доповнення повідомлень і доповідей, презентації результатів есе та реферативних робіт (максимальна кількість балів - 15).

Екзамен:

Студент отримує екзамен за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів за модульне тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами (у разі отримання оцінки на рівні B або D за шкалою ECTS), він може підвищити їх на екзамені, відповівши на питання з наведеного нижче списку:

1. Філософія, її предмет, смисл і функції
2. Філософія та інші форми суспільної свідомості
3. Філософія досократиків. Мілетська школа і Геракліт
4. Філософія досократиків. Вчення елеатів і піфагорійців
5. Античний плюралізм. Емпедокл і Анаксагор Атомізм Демокріта

6. Софісти та їх роль в античній культурі. Протагор та Горгій
7. Етичний раціоналізм Сократа
8. Вчення Платона про ідеї
9. Платонова теорія держави
10. Філософія Арістотеля. Матерія і форма Бог у вченні Арістотеля
11. Соціальний ідеал Арістотеля
12. Загальна характеристика філософії епохи еллінізму: епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм
13. Неоплатонізм та його роль у формуванні філософської доктрини християнства
14. Патристика. Вчення Августина про бога, світ і людину. Концепція “двох градусів”
15. Загальна характеристика середньовічної схоластичної філософії Суперечка про природу загальних понять у схоластиці. Номіналізм і реалізм
16. Фома Аквінський – систематизатор схоластичної філософії у Західній Європі
17. Характерні риси філософії Відродження
18. Діалектика Миколи Кузанського
19. Філософське вчення Дж. Бруно
20. Досвідно-індуктивний метод Ф. Бекона
21. Соціально-політичні погляди Т. Гоббса
22. Основні принципи метафізики Р. Декарта.
23. Вчення Дж. Локка про «первинні» і «вторинні» якості
24. Вчення Спінози про субстанцію і модуси. Свобода і необхідність
25. Монадологія Лейбніца
26. Філософія французького просвітництва
27. Суб’єктивний ідеалізм Берклі і Юма.
28. Концепція «сродної праці» в творчості Г. Сковороди
29. Вчення Г. Сковороди про дві натури і три світи
30. Обґрунтування І. Кантом всезагальності і необхідності знання
31. Етика Канта. Вчення про категоричний імператив
32. Суб’єктивний ідеалізм та діалектика Фіхте
33. Натурфілософія Шеллінга
34. Протиріччя між методом і системою філософії Гегеля
35. Проблема людини і суспільства у філософії К. Маркса
36. А. Шопенгауер – теоретик вселенського песимізму
37. Ф. Ніцше про переоцінку всіх цінностей
38. Загальна характеристика філософії позитивізму.
39. Проблема свободи і відповідальності у філософії Ж.-П. Сартра
40. Проблема людського буття в екзистенціалізмі М. Хайдеггера
41. Філософія абсурду А. Камю
42. Сучасна філософія науки.
43. Загальна характеристика філософія постмодернізму.

Очікувані результати навчання

В ході навчального курсу студенти суттєво розвинуть власні знатності:

- ✓ розуміти зміст філософських категорій у зв'язку з іншими видами людського знання;
- ✓ побудувати цілісне та непротиворічне мислення;
- ✓ орієнтуватись у загальних філософських проблемах буття, пізнання, цінностей, свободи та смислу життя;
- ✓ використовувати філософські знання при розгляді та вирішенні професійних та особистісних питань;
- ✓ вміти здійснювати розгляд речей та предметів за межами повсякденності.

Кодекс академічної доброчесності

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Політика забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>.

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на модульних тестуваннях та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консулюватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у рефератах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, потрібно зазначити ступінь їх участі у роботі.

Основні заходи запобігання та виявлення академічного плагіату визначаються Положенням про організацію освітнього процесу Українського державного університету залізничного транспорту https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/poloz_zap_plagiat.pdf

Інтеграція студентів з обмеженими МОЖЛИВОСТЯМИ

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>